

CUMA
9
MAYIS
1941

Başmuharriri: ABİDİN DAVER

TELEFON: 23000

ABONE

ADRES: Cağaloğlu
Nuruosmaniye Caddesi
No. 54

Yıllık 1200
6 aylık 600
3 aylık 300

Telgraf: İKDAM İstanbul

İKDAM

GÜNLÜK SİYASİ HALK GAZETESİ

SAYI 649 — SENE 2

DEKAT
Gazeteye
gönderilen
evrak gözi
verilmez.

TAKVİM
Yıl: 1941 — Ay: 5 Gün: 129
9 — Mayıs — CUMA
Rumi: 1357 — MİSAN 26
Hicri: 1360 — Rebülâhır: 12

Son Telgraf Matbaasında Basılır.

FLATİ
Her yerde
3
Kurustur

REİSİCÜMHURUMUZ

Stalin yoldaş iş başında

Sovyetler Birliğinin ve dünya Komünizminin Şefi, bugünkü ahval ve şerait altında, bizzat iş başına geçmek zaruretiyle duymuştur; çünkü hiç kimse, Sovyet Rusya'nın, şu veya bu tarafta harbsürüklenmek mecburiyetinde kalmıyacağına iddia edemez.

Yazan: Abidin DAVER

Sovyetler Birliğinde, mühim bir hâdise vuku geldi. Stalin Yoldaş, şimdiye kadar bilvasıta idare ettiği devlete, bundan sonra bizzat sevk etmek üzere filen ve resmen iş başına geçti. Stalin Yoldaş, dün, Kadir, Komünist Partisi Umum. Kâtibi idi ve devletin idaresinde resmi bir vazife almamış olmakla beraber dahili ve harici siyaset bakımından Sovyetler Birliğinin dümenine o, hâkimdi; yalnız burada, bir serdümen kullanıyordu. Şimdi, dümeni bir tarafa çekerek dümenin başına bizzat kendisi geçmiştir. Bu değişme acaba, serdümenin yaptığı ufak tefek inhiraf-lardan mı ileri geldi? Zannetmiyoruz. Çünkü Stalin Yoldaş, Sovyet Rusya'da, eski bir tabirle «amiri mutlak ve hâkimi küls» vaziyetinde idi. Bütün mühim meselelerde, onun dediği olurdu; devletin hakiki şefi, o idi. Sovyetler Birliği denilen kocaman geminin asıl kaptanı olan Stalin şimdi hem kaptan, hem serdümen olmuştur. Gemiye, süvarisi hâkimdir ve dümeni de onun emrinde olduğu için, zevahire göre, vaziyette bir değişiklik olmamak lâzım gelir. Filvaki, Sovyetler Birliğinin iç ve dış siyaseti, bugüne kadar mademki yine Stalin Yoldaş idare ediyordu; o halde, bu zatın Başvekil olmasıyla bugünden sonra o siyaset değişmeyecektir, denilebilir. Bu düşünce doğrudur; fakat Stalin'in bizzat iş başına geçmesinin herhalde bir sebebi ve mânası olmak lâzım gelir. Bu sebep, ya dahili veya harici olabilir; daha doğrusu her iki sebep birden mevcuttur. Dünyanın pek karıştığı ve daha karışmak üzere bulunduğu şu mühim anda, yalnız Sovyetler Birliğinin şefi değil; bütün dünya komünistlerinin başı olan Stalin'in İcra Kuvvetleri Reisi-bliğine geçmesi, bir değişikliğin hareket noktası mıdır? Bunu, bugünden kestirmeye imkân yoktur; Sovyet Rusya, belki pek mühim kararlar vermek arifesinde olduğu için, Stalin devlet idaresini kendi eline alması lâzım görmüş olabilir. Böyle olup olmadığını ancak zaman gösterecektir. Bugün için, söylenecek şey, dünya ahvalının aldığı şekli, Stalin iş başına gelmek zaruretiyle bıraktığından ibarettir.

Filvaki Sovyetler Birliği, bugün, istemediği halde, harbe girmek mecburiyetinde kalabilir. Geçenlerde, Çorçil, Almanyanın yeni taarruz istikametlerini tahmine çalışırken Ukrayna ve Kafkasyadan da bahsetmemiş miydi? Harbin uzun süreceği anlaşıyor. Almanya, bu uzun harbe dayanabilmek için, ham madde, petrol ve yiyecek bakımından daha zengin toprakları ele geçirmek istiyebilir. Yahut da istediklerini tehdit ve tazyik suretiyle Sovyetler Birliğinin zararına almak istiyebilir. 225 tümen tahmin edilen Alman ordusu ile İtalyan ordusunun büyük kısımları serbesttir. Sovyetlere karşı dost oldukları iddia edilemeyecek olan Rumen ve Macar orduları da, Almanyanın emrine münkaddırlar. Mihver devletleri, İngiltere gelmeden biz gidelim, bahanesiyle Balkanları kâmilan istila ediyorlar; yine Sovyetlere karşı vaziyeti malûm olan Finlandiyada da Alman kuvvetleri vardır. Sovyetler için hayati ehemmiyeti malûm olan Boğaz-ı

(Devamı 4 üncü sayfada)

Japon imparatorunu, Hitler ve Irak kralını tebrik ettiler

ÜÇ DEVLET REİSİNİN TEŞEKKÜRÜ

Ankara, 8 (A.A.) — Japon İmparatorunun 29 Nisan tarihine müsadif doğum günü münasebetiyle ReisiCumhur İsmet İnönü ile Majeste Hirohito arasında tebrik ve teşekkürü mutazammın telgraflar teati edilmiştir.

HİTLER İLE TEATİ EDİLEN TELGRAFLAR

Ankara, 8 (A.A.) — Almanyanın 1 Mayıs milli bayramı münasebetiyle ReisiCumhur İsmet İnönü ile Ekselâns Adolf Hitler arasında tebrik ve teşekkürü mutazammın telgraflar teati edilmiştir.

İngilizler Irak'ta askerî vaziyete hâkim oldular

İngilizler 400 esir aldı, 6 top iğtinam etti

Raşit Ali Bağdattan ayrıldı mı

Kahire, 8 (A.A.) — Orta Şark İngiliz umumî karargâhının tebliği: Irak'ta iğtinam edilen malmaze arasında 6 top vardır, 400 den fazla esir alınmıştır.

Irak ordusunun, askerî sergüzeştlerinin teşviki ile Habbaniye Sinsice ve Haimne bir surette hücum eden kumandanı karşı 6 mayısta yapılan ve muvaffakiyetle tetevvüc eden hareketimden sonra, Habbaniye ve Basra'da vaziyet sakin olarak kalmaktadır.

İNGİLİZLER RUTBA KALESİNİ ZAPTETTİ

Roma, 8 (A.A.) — D. N. B. Irak'tan gelen haberlere göre, Irak - Alman hududunun yanında bulunan Rutba kalesini İngiliz kıyaları işgal etmişlerdir.

İRAK TELİĞİ

Beirut, 8 (A.A.) — Irak tebliği: Düşman Senneldebane hava meydanını muhasara eden kitalarımız başkin suretile bir taarruz yapmıştır. Kitalarımız şiddetli muharebelerden sonra daha fazla mukavemetin faydasız olduğunu anıyarak yeni mevzilere çekilmişlerdir. Derhal mukabil hücumu temin eden kitalarımız şiddetli bir topçu ateşle düşmana ağır ziyat verdirmişlerdir. Asker itibarıyla zayıfımız az ehemmiyetlidir.

(Devamı 4 üncü sayfada)

Yunan başvekili KORİZİS intihar etmiş

Avustralyalılar Yunanistan seferinde üç bin asker kaybettiler

Kahire, 8 (A.A.) — Reuter: Simdi işa o-lunduguna göre, müteveffa Yunan Başvekil Korizis 19 Nisanda intihar ederek ölmüştür. Bu intihara sebep tasdiğı mes'uliyetin ağırlığı ve memleketin geçirdiği buhran hususundaki endişeler olduğu söylenmektedir.

AVUSTRALYALILARIN ZAYIATI

Camberra, 8 (A.A.) — Avustralya Harbiye Nazırı Spender, Avustralya kuvvetleri başkumandanı General Blamey'den bir telgraf aldığını ve bu telgrafa nazaran Avustralya imparatorluk kuvvetlerinin Yunanistandaki zayıflarının 3,000 kişiden ibaret bulunduğunu bildirmiştir. Ölümler, harp esirleri ve kayıplar bu rakama dahildir. Bu münasebetle Yunanistana ihraç edilen Avustralya kitalarının 16,000 kişi olduğu anlaşılmıştır.

(Devamı 4 üncü sayfada)

Irak Hariciye Nazırı dün Ankaraya geldi

Irak hükûmeti Mısırın yaptığı barışma teklifini reddetti

Suudî arabistan bitaraf kalıyor

Kral İbnissuut

Ankara 8 (A.A.) — Irak harbiye nazırı Naci Şevket bu sabah saat 10,50 de Toros ekspresile şehrimize muvasalat etmiştir.

SUUDİ ARABİSTANIN VAZİYETİ

Cidde 8 (A.A.) — Irak hududunda Suudî kitaları tahşid edildiğindeki haber tezkip olunmaktadır. Filhakika bu haberler tamamilen asılsızdır. İbnissuut (Devamı 4 üncü sayfada)

(Devamı 4 üncü sayfada)

Harbiyedeki kazayı yapan şoför Hüseyin dün tevkif edildi

Kazanın sarhoşluk ve 90 kilometreye varan fazla sür'at sebebiyle vukua geldiği anlaşıldı

Otomobilin kazadan sonraki parçalanmış hali ve şoför Hüseyin

(YAZISI 2 NCI SAYFADA)

Tas Ajansının tekzibine göre

Sovyetler Garp'te tahşidat yapmıyor

Japon ajansının verdiği mühim malûmatın hepsi esassızmış

Moskova 8 (A.A.) — Tass ajansı aşağıdaki tekzihi neşretmiştir:

Japon gazeteleri, Domei ajansının Nevyorktan aldığı bir haberi neşretmektedir. Bu haber, United Press ajansının Vichy muhabirinin bir telgrafına göre, Sovyetler Birliğinin garp hududları üzerinde büyük askerî kuvvetler tahşid etmekte olduğunu bildirmektedir. Ajansın bildirdiğine göre, Moskova diplomatik mahfilleri de, garp hududları üzerinde fevkalâde büyük mikyasta kitaat tahşidatı vukua gelmiş olduğunu tebarüz ettirmektedir. Bilhassa Uzakşarktan garp hududlarına naklolan kitalat sebebiyle, Siberya demiryolu üzerinde yolcu nakliyatı durdurul-

(Devamı 4 üncü sayfada)

Amerikanın 2 mühim kararı

Ecnebi vapurlar müsadere edilecek kullanılacak

Transit geçecek mallar için de ruhsatiye alınacak

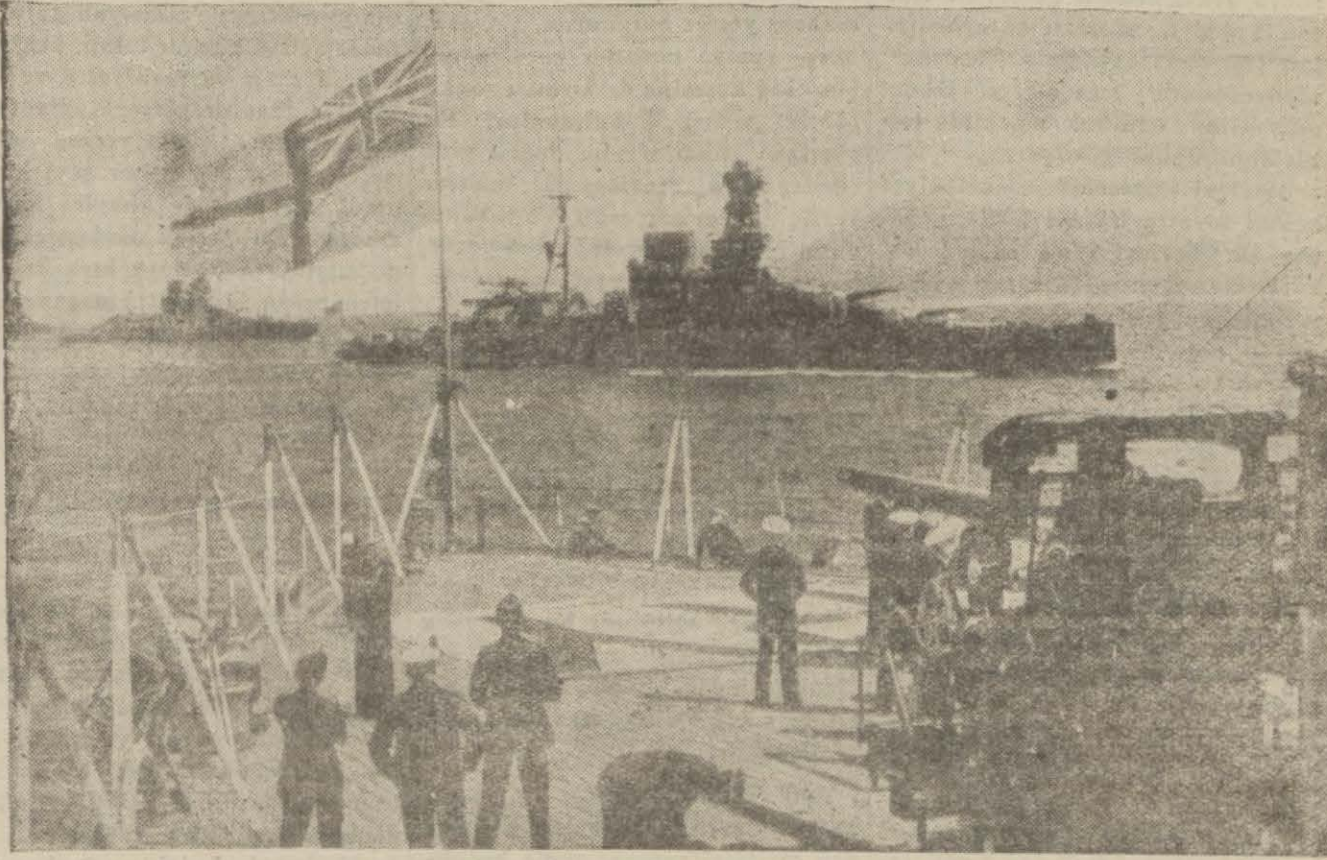
Donanma vazifesini yapmaya hazır!..

Vaşington, 8 (A.A.) — Mebusan Meclisi, Birleşik Amerika limanlarında muat tal duran ecnebi vapurların müsadere ve millî müdafaai işlerinde kullanılması için ReisiCumhura selâhiyet veren kanunu kabul etmiştir. Bu kanun şimdi Ayan Meclisine gitmiştir.

İKİNCİ KARAR

Vaşington, 8 (A.A.) — Roosevelt neşrettiği bir emrname ile Birleşik Amerikadan transit olarak geçecek malları da haraç ruhsatiyesine tabi tutmuştur. Bu karar, Mihver veya Mihverin dostu olan memleketlere kaçak mal git-

(Devamı 4 üncü sayfada)

CEBELÜTTARIKTA TOPLANAN İNGİLİZ HARP GEMİLERİNDEN BİRKAÇI

Silâh altına çağırılan vatandaşlar

Davate vaktinde icabet etmeyenlerle bunları saklıyanlar hakkında takibat yapılacak

Bir talim devresi için İdare-i Örfiye mintakasındaki yerlerden silâh altına çağırılan gayrimüslim vatandaşlar büyük bir sevk ve hevesle bu vatani vazifelerini ifaya gitmektedirler. Yalnız tek, tük bazı kimselerin davate vaktinde icabet etmedikleri haber alınmıştır. Askerî Ceza Kanunu bu gibilerle

sevk tarihini geciktirenler hakkında ağır cezaî hükümleri muhtevî bulunduğuna gibi İstanbul, İdare-i Örfiye mintakası dahilinde olduğundan böyleleri için ayrıca Örfi İdare Kanununun verdiği selâhiyet ve tedbirlerin tatbik olunabileceğini hatırlatmayı faydalı görürüz.

Fransızlarla Almanlar arasında anlaşma

Almanlar bir çok kolaylık gösteriyor

Amerika şimali Fransız Afrikasile ticaret yapacak

Amiral Darlan

Vichy 8 (A.A.) — Ofi ajansı bildiriyor:

Amiral Darlan ile Alman askerî makamları arasında Pariste cereyan eden konuşmalar neticesinde aşağıdaki anlaşma tahakkuk etmiştir:

1 — İşgal altında bulunan Fransa ile işgal altında bulunmayan (Devamı 4 üncü sayfada)

Türkiye Montrö mukavelesine sadık kalmıştır

Alman Hariciye Nezaretinin beyanâtı

(YAZISI ÜÇÜNCÜ SAYFADA)

Tobruk'a yapılan hücumlar gevşedi

Alman askerleri kum fırtınaları yüzünden müşkilât çekiyor

Cebelüttarik'ta yapılan hazırlığı devam ediyor

Kahire 8 (A.A.) — Askerî müşahidelerine göre Garp Cölünde son saatlerde pek az değişiklik olmuştur. Pazartesi gecesi mehtapta yapılan muvaffakiyetli akınlar Tobruk'taki kuvvetli İngiliz garnizonunun hareket teşebbüsünü elinde bulundurduğunu göstermektedir. Esasen Mihver radyoları da bu noktayı itiraf etmektedirler.

Şiddetli sıcakla boğucu kum fırtınaları taarruz hareketini gündüz

(Devamı 4 üncü sayfada)

İstanbul kadınlarının dünkü faaliyeti

Açılacak hastabakıcı kursları ve çocuk kampları etrafında kararlar verildi

(YAZISI 2 NCI SAYFADA)

Günün Tenkitleri

Ne kadar öğünsek yeridir

Yazan: Selâmi İzzet SEDES

Atatürk: «İnan, çalış, öğren» demişti. İnanla çalışanların kendilerine güvendikleri için öğrenmeleri en sarîh haklarıdır. Bugün ne mutlu Türküm diyene sevincile ne kadar öğünsek yeridir.

Türkiye Cumhuriyetinin kurulduğu gündenberi takip etmekte olduğu dürtüst, açık siyaset, istiklâline bağlılığını merce ve gullığı ortaya koyması, hürriyet davasını yekpare bir ruhla müdafaası, hak bildiğimiz bir yoldan bizi hiçbir kuvvetin geri çeviremeyeceğini bütün dünyaya teslim ettirmiştir.

İki seneye yakın bir zaman-danberi aralarında dolmaz uçurumlar bulunan, hiçbir hususta ve hiçbir noktada birleşip anlaşamayan, bu anlaşmazlık neticesi silâha sarılan iki büyük devletin birbirine düşman iki rükni, ancak Türkiye'nin mace-radan kaçınan, dolambaçsız, açık sözlü, açık ahlî siyaseti üstünde birleştiler.

